

לוח השבוע

בעניין סיום [שנת] הלימודים¹⁰

- נכון – שכל אחת ואחת מהמסיימות תי –
תפריש ביום ההוא לצדקה, פרוטה בבוקר –
לפני הסיום, ופרוטה – לאחוריו.
- המורות תי' תבארנה להן – לפי ערכן –
המאמר (היום יום – דיום הנ"ל): "א איד...
[=יהודי אינו יכול ואינו רוצה להיות חס-
ושלום 'צפרד' מאלוקות".

270, שזהו דבר הפשוט שאין צורך להזכירו במפורש בכל שנה [ועדיין בקשר לניגונים בהתוועדות, כמו "ניעט ניעט ניקאווא", ועוד – שיחת ש"פ מטו"מ תשי"מ סמ"ז, עני"ש], ומי שלא נתן – ישלימנה בימים שלאחרי זה, עני"ש. (10 הוראות (משנת הלמ"ד) לקבוצת מורות ב"גן חובה' של

בית רבקה' בברוקלין, שדיווחו לרבי על חג סיום הלימודים ביום כ"א סיוון (בי"מ, ד' תמוז תשנ"ט, עמ' 14). ומסיים שם: "אזכירן עליהציון לתוכן הפ"כ ותבשרנה טובי". ושמו יש לנהוג כך בכל תאריך, ללמד את הפתגם היומי שלו ביהיום יום".

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקיה

ערב שבת-קודש
פרשת חוקת
ו' בתמוז ה'תשס"ד

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית

דייטש

הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה

וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

"בשני ימי הגאולה י"ב וי"ג תמוז הבאים עלינו לטובה יתוועדו אנ"ש..."⁶.

"יום התוועדות והתעוררות לחיזוק התורה [וכן: "בדבר חיזוק דרכי החסידות בקביעות ושמירת זמני לימודי דא"ח, ולהתעורר בקיום ענייני הלימוד"⁷] בכל אתר ואתר לפי ענייניו".⁸

יום שישי

י"ג בתמוז, חג הגאולה

אור ליום ששי, סוף זמן קידוש לבנה לכתחלה כל הלילה.

יום בו יצא כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע לחירות.

אין אומרים תחנון.⁹

מנהג כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לעשות מגבית בעת התוועדות – עבור המוסדות הידועים בשם "אהלי יוסף יצחק".

שבת קודש פרשת חוקת

ז' בתמוז

פרקי אבות – פרק ה'.

יום רביעי

י"א בתמוז

במנחה אין אומרים תחנון.

יום חמישי

י"ב תמוז, חג הגאולה

"מועד המועדים".¹ יום הולדת את כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, בשנת תר"מ.² יום בו נתבשר – בשנת תרפ"ז – שהוא חופשי מגלותו אשר הגלה – אחרי שהיה תפוס במאסר – על עבודתו בחיזוק התורה והיהדות.³

ממכתביו ליום זה:

"לא אותי בלבד גאל הקב"ה ביי"ב תמוז, כי אם גם את כל מחכבי תורתנו הקדושה, שומרי מצווה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה".⁴

1 קביעתו בחודש **הרביעי** היא התחלת הגילוי דלעתיד לבוא, כיוון שפנימיות **צום הרביעי** הוא עניין של ששון ושמחה – ספר השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 507, 531 ובכ"מ. 2 לשון בעל הגאולה באגיק שלו ח"ב עמ' תכ. וביאר כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "מועד עניינו – שנעשה בו נס, וייב תמוז הוא מועד נס הכללי, נסו של ראש ישראל, שממנו נמשכים כל המועדים וניסים פרטיים" – לקוטי שיחות ח"ד עמ' 1322.

3 תולדות ימי חייו בספר התולדות – אדמו"ר מהוריי"צ (ארבעה כרכים, הוצאת הקה"ת, כפר-חבי"ד תשל" – תשל"ו).

4 ספר המנהגים שם. פרשת ימים אלו בספר התולדות הגי"ל ח"ג ובפרט מפרק כא ואילך, ובספר השיחות תר"פ: פי"ז עמ' יא ועמ' 171 ואילך. ושם הובא, שכיון שהיה המשרד סגור ביי"ב בתמוז בשל חג המוני שהיה בעיר ביום

זה, היה השחרור בפועל רק ביי"ג בתמוז. 5 ספר המנהגים שם, מאגיק שלו ח"ב עמ' פ. 6 יהיו יום יב תמוז, מאגיק שם עמ' קכב. 7 יהיו יום יג תמוז וספר המנהגים שם עמ' 100, מאגיק שם עמ' תכ. 8 לוח יהיו יום יס. ספר המנהגים. לוח כולל-חבי"ד. 9 במשך השנים נוספו הוראות, כמו להתוועד גם ביום ט"ו תמוז (שלמות הגאולה, יום בו הגיע בעל הגאולה לביתו – התוועדות תשמ"ח ח"ד עמ' 44); להתוועד עד כולל ש"ק י"ז בתמוז (לפי הקביעות אז), ואף ביי"ט בו (יום הברית מילה של בעל הגאולה) באופן המותר – לצמוח שמחת ברית מילה או פדיון הבן וכיו"ב, וכשמשתתפים בשמחה זו ידגישו גם את הברית, ויחזרו חסידות מבעל הברית (תורת מנחם – התוועדות תשמ"ח ח"ד עמ' 2515). 9 ספר המנהגים שם. וראה לקוטי שיחות חלק כג עמ'

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ו' בתמוז ה'תשס"ד – י"ג בתמוז ה'תשס"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ו' בתמוז	הל' נוקי ממון. פרק ו-ח.	הל' גירושין. פרק יג.	מ"ע רלח.
ש"ק	ז' בתמוז	פרק ט-יא.	הל' יבום וחליצה. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רמא.
א'	ח' בתמוז	פרק יב-יד.	פרק ב.	מ"ע רמא.
ב'	ט' בתמוז	הל' גניבה. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ג.	מל"ת רמד. מ"ע רלט.
ג'	י' בתמוז	פרק טו-יז.	פרק ד.	מ"ע רח. מל"ת רעא. ערב.
ד'	י"א בתמוז	פרק יח-ט.	פרק ה.	מל"ת רמו. רמג.
ה'	י"ב בתמוז	הל' גזילה ואבידה. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ו.	מל"ת רמה.
ו'	י"ג בתמוז	פרק טז-י.	פרק ז.	מל"ת רמו.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר*		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', ו' בתמוז	2:58	4:08	4:36	5:40	9:08	12:43	1:19	7:50.5	8:18
ש"ק, ז' בתמוז	2:58	4:09	4:36	5:40	9:08	12:44	1:19	7:50.6	8:18
א', ח' בתמוז	2:58	4:09	4:37	5:40	9:08	12:44	1:19	7:50.6	8:18
ב', ט' בתמוז	2:59	4:09	4:37	5:41	9:09	12:44	1:20	7:50.7	8:19
ג', י' בתמוז	3:00	4:10	4:37	5:41	9:09	12:44	1:20	7:50.7	8:19
ד', י"א בתמוז	3:00	4:10	4:38	5:41	9:09	12:44	1:20	7:50.7	8:19
ה', י"ב בתמוז	3:01	4:11	4:38	5:42	9:09	12:45	1:20	7:50.7	8:18
ו', י"ג בתמוז	3:02	4:11	4:39	5:42	9:10	12:45	1:20	7:50.6	8:18

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות. ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין. *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
חוקת	7:13	8:31	7:28	8:34	7:21	8:35	7:29	8:32
בלק	7:13	8:31	7:29	8:34	7:22	8:35	7:30	8:32

עורך ראשי: **מנחם מענדל ברוד** • עורך: **שניאור-זלמן רודמן** • הגהה: **יוסף-יצחק איידלמן**

מור"ל: **מכון ליובאוויטש** שיע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: **הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב**

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: <http://chabad.org.il> דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

"ארבע מידות בתלמידים"

ארבע מידות בתלמידים - מהר לשמוע ומהר לאבד, יצא שכרו בהפסדו; קשה לשמוע וקשה לאבד, יצא הפסדו בשכרו; מהר לשמוע וקשה לאבד, זה חלק טוב; קשה לשמוע ומהר לאבד, זה חלק רע (פרק ה, משנה יב)

פירוש רבינו עובדיה מברטנורא: מהר לשמוע ומהר לאבד יצא שכרו בהפסדו – דמאחר ששוכח מה שלומד, מה הנאה יש במה שהוא מהר לשמוע; נמצא הפסדו גדול משכרו. קשה לשמוע וקשה לאבד יצא הפסדו בשכרו – שמידה טובה שיש בו, יתירה על המדה הנפסדת, הואיל ומה ששמע אחר הקושי הוא זוכר ואינו שוכח. ונפקא מינה, שאם יש לפנינו שני תלמידים ואין לנו לספק מוזן אלא לאחד מהם, נקדים הקשה לאבד על המהר לשמוע. זה חלק רע – לא הווה שייך למתני הכא חסיד או רשע, שאין זה דבר התלוי בבחירתו של אדם, אלא חיסרון שהיה בו מעיקר ברייתו.

פירוש כ"ק אדמו"ר: השאלות במשנתנו: (א) מה מחדש התנא, והרי כל מלמד יודע שישנם סוגים שונים בתלמידים. (ב) מהי ההוראה מעניין זה במידת החסידות. (ג) הרי"ק "חלק טוב... חלק רע", ולא "מידה טובה... מידה רעה" וכיוצא בזה.

והביאור: חיוב הלימוד עם תלמידים על-פי דין ("ושיגנתם לבניך, אלו התלמידים") אינו אלא ללמוד עמהם תורה, אבל אין כל חיוב להתעניין בכשרונותיו של התלמיד ולתקן את הדרוש תיקון. אולם מצד מידת חסידות על המלמד להתעניין בתכונותיו של התלמיד ולהשתדל לעזור לו גם בזה.

מהר לשמוע – כאשר התלמיד קולט ומבין בקלות את דבר הנלמד, אין המלמד רשאי להסתפק בכך, אלא עליו להתעניין במצבו של התלמיד לאחרי הלימוד; ואם התלמיד "מהר לאבד", כך יצא שכרו בהפסדו, עליו לוודא שהתלמיד יחזור את לימודו כדי שלא ישכחנו.

קשה לשמוע – על תלמיד כזה עלול המלמד לחשוב שחבל על הזמן שמושקע בו, ועדיף לו להקדיש את כל זמנו מרצו לתלמידים אחרים. על כך אומרת המשנה, שעל המלמד לבדוק את כוח הזיכרון של התלמיד, ואם הוא "קשה לאבד", הרי יצא הפסדו בשכרו.

מהר לשמוע וקשה לאבד – כאשר יש למלמד תלמיד מצטיין, אין לו להתגאות בכך, שכן זה חלק טוב – כישורונותיו הברוכים של התלמיד הם "חלק" שניתן לו מלמעלה, ואינם תוצאה של פעולות המלמד.

קשה לשמוע ומהר לאבד – גם כאשר יש לו תלמיד גרוע ביותר, אסור להתייאש ממנו ולהניחו לנפשו, שכן "זה חלק רע", התלמיד אינו אשם בכך שקבל "חלק" כזה מן השמים. לכן יש לעזור לו לפתח ולשפר את כושר שכלו.

מהר לשמוע ומהר לאבד – עליו לדעת שהיות ש"יצא שכרו בהפסדו", שומה עליו לחזור תמיד על לימודו.

קשה לשמוע וקשה לאבד – אין לו ליפול ברוחו בגלל היותו "קשה לשמוע", בידעו ש"יצא הפסדו בשכרו".

מהר לשמוע וקשה לאבד – אין לא להתגאות בכך, שהרי זה "חלק טוב", כנ"ל.

קשה לשמוע ומהר לאבד – אין לו להתייאש, בידעו שזהו "חלק רע", שניתן לו מלמעלה כדי שישנה מצב זה על-ידי עמל ויגיעה.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת במדבר תשד"מ – בלתי מוגה)

עבודת דורנו - "כך ולא אחרת!"

כאשר ניתוסף עניין של גאולה, אזי "חוזר וניעור" כללות עניין הגאולה – כל הגאולות שהיו מגאולת מצרים ועד עתה □ ראשית העבודה היא ב"מותניים" כפי שהן הגורות ב"עוז" שזוהי מסירות-נפש □ רק לאחר הנשייה בפועל, מתוך מסירות-נפש, מגיע שלב הבנת השכל ורגש הלב □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. כל עניין של גאולה שקשור עם תורה ומצוות, אפילו גאולה של יחיד, ובמיוחד כאשר מדובר אודות חג הגאולה שביום זה, שזוהי גאולה של נשמה כללית, ובשייכות לעניין כללי, כפי שכותב כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל השמחה במכתבו לפני שלושים שנה, בשנת תרפ"ח, שאין זו שמחתו הפרטית בלבד, אלא זהו עניין כללי – הרי זה נעשה בכוח הגאולה הראשונה, שהיא היציאה ממצרים; ומשמש גם הכנה והקדמה וצעד נוסף לקרב ולמהר את שלימות הגאולה העתידה לבוא על-ידי משיח צדקנו.

ב. ובפרטיות יותר: כדי שיוכל להיות עניין של גאולה – צריך להיות העניין ד"פתח"², התחלה ונתינת כוח על זה, כמו בכל העניינים. ועניין זה נעשה ביציאת מצרים – כדאיתא במדרש' ובילקוט' שמצרים היתה ארץ כוזב שאפילו עבד אחד לא היה יכול לברוח משם,

היינו, שבדרך הטבע לא היתה נתינת מקום שאפילו אדם אחד יוכל לצאת משם אפילו בהחבא, ואף-על-פי-כן היתה יציאת מצרים היפך מדרך הטבע לגמרי – שיצאו משם שש מאות אלף רגלי, מלבד הנשים והטף, ויצאו "בעצם היום הזה"³, "ביד רמה"⁴.

וזו היתה פתיחה וסלילת הדרך על כל עניינים של גאולות שהם למעלה מדרך הטבע – שהרי ישנם גאולות שנראים רק בדרך רמז בעלמא, וישנם גאולות שרואים בעיני בשר שהם היפך דרך הטבע לגמרי – כמו הגאולה שעליה נקבע יום שמחה זה, שהיתה היפך דרך הטבע לגמרי.

זאת ועוד: מצונו בנגלה שישנו דין של דבר שחוזר וניעור, היינו, שכאשר ניתוסף עוד עניין כמותו, הרי זה מעורר את העניינים הקודמים, אף-על-פי שמאיוז סיבה שתהיה בטלו כבר. וכל זה אפילו בעניינים של לעומת-זה, וכיוון ש"מרוכה מידה טובה ממידת פורעניות"⁵, הרי על-אחת-כמה-וכמה שכן הוא

1) אג"ק שלו ח"ב עמ' פ. וש"נ.
2) דאה אמרי-בינה שער הק"ש פנ"ז (נה,א).
3) סה"מ תרע"ח עמ' רפג. תפר"ח עמ' קב. ובכ"מ.
4) מכילתא יתרו יח,יא.
5) יל"ש שם (רמז רסט).

(5) בא יב,מא. נא.

(6) בשלח יד,ח.

(7) ראה אנציק' תלמודית ערך חוזר וניעור (כרך

יג' עמ' כג ואילך). וש"נ.

(8) ראה יומא ע,א. וש"נ.

בעניינים של קדושה וטוב.

ומזה מובן שכאשר ניתוסף עניין של גאולה, אזי "חוזר וניערור" כללות עניין הגאולה – כל הגאולות שהיו מגאולת מצרים עד עתה.

ועל-פי המבואר בתניא⁹ ש"מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות" הם הכנה שעל-ידם ממשיכים את כל העניינים שהיו בימות המשיח בגאולה האמיתית והשלימה, – ובפרטיות יותר: יש עניינים שפועלים זאת בעקיפין (היינו, שממשיכים את הנקודות שאינם עיקר הגאולה), ויש עניינים שפועלים זאת במישרין, כבדון דידן, שהוא עניין של גאולה –

הרי מובן, שכאשר חוזר וניערור עניין הגאולה, אזי כל הגאולות שהיו עד עתה, כולן ביחד, מתחילות עוד הפעם לפעול בכל תוקפן – להביא את שלימות הגאולה, שהיא הגאולה העתידה לבוא על-ידי משיח צדקנו.

ג. והנה, המהילוקים בין התחלת הגאולה, שהיא גאולת מצרים, ובין שלימות הגאולה, שהיא הגאולה האחרונה על-ידי משיח צדקנו – שהגאולה ממצרים היתה "בחפזון"¹⁰, ואילו על שלימות הגאולה נאמר "כי לא בחפזון תצאו"¹¹, אלא דווקא "בשובה ונחת"¹², כמבואר בחסידות (בהמשך וככה¹³ ובכמה מקומות¹⁴) רחניות העניינים שבזה. והעניין בזה:

בגאולת מצרים נאמר¹⁵ "כי ברח העם", וטעם

הדבר¹⁶ – דכיוון שהיה צורך להוציא אותם ממ"ט שערי טומאה¹⁷, והיה זה עדיין קודם מתן-תורה, לכן הוצרכו לברוח כו'.

וכיוון שכל העניינים הם "בשביל ישראל שנקראו ראשית"¹⁸, לכן, הנה ה"חפזון דישאל" פעל גם ה"חפזון דמצרים", וגם את ה"חפזון דשכינה" כביכול – כדאיתא בגמרא ברכות¹⁹ ובמדרש²⁰ שהיו ג' עניינים של חפזון: חפזון דשכינה, חפזון דישאל וחפזון דמצרים.

ומזה מובן גם בנוגע למה שכתוב בגאולה העתידה "כי לא בחפזון תצאו" – שעניין זה יפעל גם בעולם, וגם למעלה כביכול, העניין ד"בשובה ונחת", ועד לדרגה ד"מנוחה לחיי העולמים"²¹, שלמעלה מהעניין ד"יילכו מחיל אל חיל"²² (כמבואר בדרושי חסידות בארוכה²³).

וכך הוא גם בפשטות העניינים:

ביציאת מצרים הוצרכו לברוח – כיוון שהגלות היתה צריכה להיות "ארבע מאות שנה"²⁴, אלא שהקב"ה היה "מדלג על ההרים"²⁵, ש"דילג על הקץ", מארבע מאות שנה למאתיים ועשר שנה (כדאיתא במדרש²⁶), ולכן הוצרך להיות החפזון לברוח ממצרים, לפי שהיתה עדיין אחיזה להמשך הגלות ("ס'איז נאך געווען אין וואס אנצוהאלטן זיך"). מה-שאין-כן לעתיד לבוא – כיוון שאיתא בגמרא²⁷ ש"כלו כל הקיצין", ואין הדבר תלוי אלא בתשובה²⁸, שהיא "בשעתא חדא וברגעא

(9) רפ"ז.

(10) בא יב"א, פ' ראה טז,ג.

(11) ישעיה נבי,ב.

(12) שם ל,טו.

(13) תרל"ז – בתחילתו (פרקים א-ג) ובסופו (פק"ט ואילך).

(14) ראה לקו"ת אמור לה,ב. במדבר א,ג. אוה"ת בא עמ' רצא ואילך. סה"מ תש"ח עמ' 151 ואילך.

(15) בשלח יד,ה.

(16) ראה תניא פל"א. מקומות שבהערת 13-14.

(17) ראה זו"ר ר"פ יתרו. ועוד.

(18) פרש"י ר"פ בראשית.

(19) ט, סע"א.

(20) מכילתא בא שם.

(21) תמיד בסופה.

(22) תהלים פד,ח. וראה ברכות מו"ק בסופן.

(23) ראה המשך תרס"ו עמ' יב ואילך.

(24) לך-לך טו,ג.

(25) שה"ש ב,ח.

(26) שהש"ר עה"פ. הובא בפרש"י עה"פ.

(27) סנהדרין צז,ב.

הוראה מיוחדת לחסיד מיוחד

סיפר המשפיע הרה"ח הרב מנחם-מענדל פוטרפס ז"ל: החסיד ר' משה-זלמן היצחקי, שנודע בגודל התקשרותו והתבטלותו לכ"ק אדמו"ר הרי"צ, קיבל מהרבי הרי"צ הוראה שלא הייתה ידועה כמותה באותו דור – לערוך תיקון-חצות מדי לילה. שאל ר' זלמן-משה: "כיצד עושים זאת?". ענה לו הרבי: "כמו שכתוב בסידור של אדמו"ר הזקן – יושבים על הארץ, אומרים מזמורי תהילים מסויימים, ואחר-כך תשב עם 'ביצעל' של מאמרי חסידות ותלמד עד אור הבוקר. לאחר מכן תתפלל ואז התפילה תהיה מאירה. ובשבת-קודש, שבליילה לא עורכים תיקון-חצות, חשבון-הנפש של ליל-שישי 'יתנוצץ' ויאיר בתפילת השבת שלך".

מילה של הרבי אינה הולכת לאיבוד

סיפר הרה"ח ר' אברהם פאריז ז"ל: פעם אחת נכנסתי ל'יחידות' אל כ"ק אדמו"ר הרי"צ והראיתי לו מברק שקיבלתי מבתי, ובו נאמר שהיא נפלה למשכב למשך זמן, עקב סיבוך שנוצר בעקבות לידה. ביקשתי מהרבי ברכה עבורה, ובין הדברים אמרתי: "רבי, מילה שלכם אינה הולכת לאיבוד!". אמרתי זאת בקול רפה ובפנים סמוקות ומבויישות. ענה לי הרבי ברצינות: "מיינער א ווארט ווערט ניט פארפאלן ניט למעלה און ניט למטה, און מ'דארף עס זאגן מיט א דגש און ניט מיט א רפה" [= "מילה שלי אינה הולכת לאיבוד, לא למעלה ולא למטה, וצריך לומר זאת כ'דגש' ולא כ'רפה"]. והרבי חזר על דבריו אלה כמה פעמים כדי שאשמע את הדברים היטב ואקלוט כל מילה שיוצאת מפיו הק'.

מה שו' אברהם פאריז חושב על הרבי

סיפר כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו (בהתוועדות שבת-קודש פרשת בשלח תשכ"ד): פעם נכנסתי אל כ"ק מו"ח אדמו"ר והוא סיפר לי ביטוי מסויים אודות מעמדו ומצבו בעבודתו הרוחנית – ביטוי שהיה קשה לי לשמוע... בדיוק באותם ימים הגיע אל הרבי מכתב מר' אברהם פאריז.

– לאברהם פאריז ישנה זכות מיוחדת. שכן, כעת הרפיסו את 'ספר המאמרים תש"א' מתוך העתקה ('קופיר') שלו. ואם הוא לא היה עושה זאת, לא היה מהיכן להעתיק, משום שה'כתבים' היו נעולים –

אמרתי אפוא לכ"ק מו"ח אדמו"ר: "הנה, כך וכך כותב עליכם אברהם פאריז". ענה לי כ"ק מו"ח אדמו"ר: "אילו אני הייתי חושב על עצמי מה שאברהם פאריז חושב עליי"...

ומסיים כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: כ"ק מו"ח אדמו"ר לא אמר שאברהם פאריז לא צריך לחשוב כך עליו (אלא שעל כ"ק מו"ח אדמו"ר עצמו זה לא פעל, ואדרבה – זה גרם לו להוסיף בהתבוננות...) ומן הסתם, היו עוד כאלה שחשבו כמו ר' אברהם פאריז, אלא שהוא העז לכתוב זאת במפורש לכ"ק מו"ח אדמו"ר. והרי כתוב שבכל יהודי ישנו ניצוץ מנשמתו של משיח...

להיכנס למסעדה ו'לסחוב' יהודי

סיפר הרה"ח הרב יצחק-דוד שיחי' גרונר: באחת השנים התבטא כ"ק אדמו"ר הריי"צ: "מ'דארף אריינגיין אין א רעסטאראנט, און שלעפן פון דארטן א אידן, און אים זאגן 'קום דאווענען מנחה!' [= 'צריכים להיכנס למסעדה, 'לסחוב' משם יהודי ולומר לו: בוא להתפלל מנחה!'] שאל אחד החסידים: האם זו צריכה להיות העבודה שלנו? ומה יהיה על עבודה עם עצמו?... ענה לו הרבי: "איין ברודער זאל עסן פופיקעס, און זיין ברודער וועט שטארבן פון הונגערי!" [= "אח אחד יאכל 'קורקבנים', ואחיו יגוע ברעב!"]

"אברך אותך שתהיה למעלה מהזמן"

סיפר הרה"ח הרב זלמן-לייב שיחי' אסטולין: את הסיפור דלהלן שמעתי מהמשפיע הרה"ח רבי שלמה-חיים קסלמן ע"ה. פעם עמדו רבים מהתמימים לקראת התייצבות בוועדת הגיוס. מועד התייצבות היה, כרגיל, ימים אחדים לאחר חג הסוכות. בשמחת-תורה ביקשו התמימים את ברכתו של הרבי הרש"ב נ"ע, אך לא נענו.

והנה, באחד הלילות שלאחר החג שהה כ"ק אדמו"ר הריי"צ אצל אביו הרבי הרש"ב נ"ע, לפתע אמר לו הרבי נ"ע: כעת היא 'עת רצון' למעלה! מיד יצא הרבי הריי"צ מחדרו של אביו וקרא לכל התמימים שהיו צריכים להתייצב בוועדת הגיוס. כולם נכנסו לחדרו של הרבי נ"ע והוא בירך אותם. לאחר שהרבי נ"ע סיים לברך את כולם והם יצאו מחדרו הק', נכנס שוב בנו הרבי הריי"צ וביקש ברכה לעצמו. אמר לו אביו הרבי נ"ע: "כבר חלפה לה 'עת רצון', אבל אברך אותך שתהיה למעלה מן הזמן וכל מה שתדע — ינתן לך..."

וסיים הרב זלמן לייב: בסיפור זה רואים את גודל ה'ביטול' ו'הנחת עצמותו' של הרבי הריי"צ, שכל זמן שלא קיבל אחרון התמימים את הברכה מהרבי נ"ע — לא ניגש הרבי הריי"צ לבקש ברכה לעצמו, למרות שידע שה'עת רצון' עלולה לחלוף. ודבר נוסף: הרבי הריי"צ הרגיש שעיקר הכוונה ב'עת רצון' היא עבור תלמידי התמימים.

מיטה חדשה לרבי

ועוד סיפר הרה"ח הרב זלמן-לייב שיחי' אסטולין: סיפר לי הרה"ג הרה"ח ר' יעקב פנטילייב ז"ל, רבה של העיירה אוראל, שפעם הגיעו הרבי הרש"ב נ"ע ובנו הרבי הריי"צ לאוראל. השניים נכנסו לביתו וכעבור זמן-מה פנה אליו הרבי הריי"צ ואמר לו: "יענקל, הבה נצא החוצה". כשהיו בחוץ, שילב הרבי הריי"צ את זרועו בזרועו של ר' יעקב והלך עמו ברחוב עד שהגיעו לחנות רהיטים. כשנכנסו, פנה הרבי הריי"צ לבעל החנות וביקש לקנות מיטה חדשה שלא ישן עליה אדם מעולם. הרבי הריי"צ הוסיף ואמר לבעל החנות: "אין בידי כסף לשלם לך, אבל אשלם לך אחר כך סכום כסף גדול. ואם אינך סומך עליי — הרי לך משכון יקר". אמר לו בעל החנות: "מאחר שאתה הולך שלוב זרוע עם הרב, אינני צריך לקבל ממך משכון".

כשסיפר זאת הרב פנטילייב ז"ל, התבטא: "באותו רגע שהמוכר אמר לרבי הריי"צ שהוא סומך עליו בגללי, אמרתי לעצמי — הלוואי שהיה נפער בור באדמה והייתי קובר בו את עצמי מרוב בושח..."

מסיפור זה רואים — סיים הרב זלמן-לייב אסטולין — את גודל קדושתו של הרבי, שאפילו בחיותו בדרכים, לא ישן על מיטה שישנו בה אחרים (כרים וכסתות — הביאו מליובאוויטש).

חדא²⁸, הרי אין עוד אחיזה להמשך הגלות, והמקור של בחירה חפשית בכל מקום ומקום³⁴. וכפי שכ"ק מו"ח אדמו"ר, בעל השמחה, ולכן אין צורך בעניין של חיפזון. אמר כמה וכמה פעמים, שצריכים לייקר כל רגע בזמן הגלות³⁵ למלא אותו בתוכן המתאים של תורה ומצוות ועבודת השם בכללותה, כיוון הפכית:

צריכים לייקר כל רגע בגלות ולמלא אותו בתורה ומצוות ועבודת ה', כיוון שיכול להיות שבשעתא חדא וברגעא חדא תהיה 'תשועת ה' כהרף עין'

שיכול להיות ('ס'איז רעכט') שבשעתא חדא וברגעא חדא תהיה 'תשועת ה' כהרף עין'³⁶, שהרי אין מונע כלל, מלבד ה"שעה אחת" — "איין קער"³⁷ — של בני-ישראל לשוב בתשובה לאביהם שבשמים.

וכשם שהוא בכללות הרברים, מוכן, שכן הוא גם בעבודתו של כל אחד ואחד — שאין זמן לומר "לכשאפנה אשנה"³⁸, ו"לכשאפנה" אעשה את העניין שהוטל עליי, שהרי ייתכן שאלו הם הרגעים האחרונים של זמן הגלות, ולאחרי זה יבואו ה"שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ" — "לילה כיום יאיר"³⁹, בשלימות הגאולה על-ידי משיח צדקנו.

ד. וזוהו מוכן גם בנוגע לעניינינו ולנדון דידן: כאשר מתאספים יחדיו כמה פעמים עשרה מישראל, מתוך התעוררות להתדבק עם בעל השמחה ביום גאולתו, ו"בתר רישא גופא

כאשר בני-ישראל היו במצרים, הרי כיוון שלולי זה שהקב"ה "דילג על הקץ" היו צריכים להישאר במצרים עוד כמה ושנים, אזי היה מקום שלא יהיה אצלם יוקר הזמן לנצלו בשביל העבודה שבזמן הגלות (כידוע שעניין הגלות אינו רק עונש בלבד, אלא יש כזה גם העניין ש"צדקה עשה הקב"ה בישראל שפיוזן לבין האומות"²⁹), כיוון שעדיין יש להם זמן.

מה-שאינ-כן עכשיו, קודם הגאולה העתידה לבוא — הרי כיוון ש"כלו כל הקיצין", צריכים לייקר ולנצל כל רגע קודם שיבואו "שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ"³⁰, דקאי על ימות המשיח, כאשר "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ"³¹, שאז לא יהיה העניין ד"לפום צערא אגרא"³², ולא יהיו שתי דרכים כדי שיהודי יקיים הציווי "ובחרת בחיים"³³, ועל-ידי בחירתו החופשית יתקשר עם עצמותו ומהותו יתברך, שזהו ה"מקום" של בחירה חפשית

(36) ראה בהמצויין בנרות שבת (ירושלים תש"ה) כרך ג' עמ' מב; נא; סו. מנחה-ליהודה (ירושלים תש"י) עמ' 27-28.
(37) ראה לקו"ת דרושי ר"ה סא, טג. סה"מ קונטרסים ח"ב שצ"ו, ב. ח"ג עמ' קד. ד"ה פדה בשלום די"ב תמוז תש"ט פ"ו (סה"מ תש"ט ס"ע 192).
(38) אבות פ"ב מ"ד.
(39) תהילים קלט, יב.

(28) זח"א קכט, סע"א.
(29) פסחים פז, ב.
(30) קהלת יב, א. וראה שבת קנא, ב.
(31) זכריה יג, ב.
(32) אבות פ"ה מכ"א.
(33) ניצבים ל"ט.
(34) ראה לקו"ת אמור לה, ב. ובכ"מ.
(35) ראה סה"ש תש"ב עמ' 9. לקו"ד ח"א קלג, ב. (נתקת ב"היום יום" ג מנחם-אב).

אזיל"ה⁴⁰ – הרי כל רגע יקר הוא כדי לנצלו ולמלאותו בתוכן של התעוררות ללימוד התורה וקיים המצוות, ובייחוד לעבודת התפילה, שזוהו "חוט השדרה" של כל התורה והמצווה (כמבואר בלקוטי-תורה דפרשה זו⁴¹), וליקח מרגעים אלו תוספת כוח – מכוחות הגלויים הפנימיים והנעלמים ועד ההיוליים העצמיים – על כל השנה כולה, שתהיה שנת גאולה מהיצר-הרע, ועל-ידי זה תהיה שנת גאולה משיעבוד מלכויות ומכל העניינים המבלבלים, ויפעלו ביאת המשיח למטה מעשרה טפחים, בעגלא דידן.

ובהנוגע לפועל – שלא יחלמו ולא יחשבו... אלא יעשו עניינים של פועל בנוגע להתעוררות בתורה ומצוות, במשך אותן שעות אחדות שמתועדים יחדיו בהתועדות חג הגאולה של בעל השמחה, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

* * *

1. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר פעם בחגיגה של י"ב תמוז⁴² – בקשר עם דברי ימי חיו – אודות שנת תרנ"ה, בהיותו בן חמש-עשרה שנה.

היה זה בתקופה שאביו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, היה כבר בנאות-דשא (כפי שנקרא כאן "קאנטרי"), והסדר היה שביום שני בשבוע היה נוסע העירה, לליובאוויטש, מפני כמה עניינים, גם כדי לקבל אנשים ל"יחידות". גם ביום שני בשבוע שבו חל י"ב תמוז, היה כ"ק אדמו"ר נ"ע בליובאוויטש. ואחר-כך, ביום רביעי י"א תמוז, קרא את כ"ק מו"ח אדמו"ר, ואמר לו, שלמחרת, ב"ב תמוז, יקום בהשכמה, לפנות בוקר, ויכנס אליו (מבלי לבאר לו סיבת הדבר).

ואחר-כך למד אדמו"ר נ"ע חצי הפרק באגרת-הקודש⁴³ ד"ה "חגרה בעוז מותניה" ואמר בפני כ"ק מו"ח אדמו"ר, שעכשיו, במעמד אבות הקדושים, רצונו לכרות ברית עמו, והעמידו כנגדו, וסמך שתי ידיו עליו, ואמר, שמוסר לו – בדברו בלשון נוכח – את העבודה בעסקנות הכלל בעניינים גשמיים ועניינים רוחניים.

והוסיף לבאר בעניין "חגרה בעוז מותניה" – שראשית העבודה התחלתה מה"מתנים", ואחר-כך באים השכל והמידות. וכדי

ה'תש"ח (אג"ק ח"ו עמ' רמד): "וכמסופר גם בהתועדות ד"ב תמוז זה כאן כו".
43) ראה ב"ר פנ"ו, ח.
44) ס"א.

40) עירובין מא.א. וראה סוטה מה.ב.
41) בילק ע"ד.
42) שיחת י"ב י"ג תמוז תש"ה ס"ד (סה"ש תש"ה עמ' 111 ואילך). וש"נ. וראה גם מכתב ט"ו תמוז

כ"ק אדמו"ר הרי"צ

"תמימים! מה חסר לכם?"

סיפר המשפיע הרה"ח ר' פרץ מוצ'קין ז"ל: בתקופה שהיינו בסמרקנד בימי מלחמת העולם השנייה, התקיימה פעם התועדות והשתתפו בה כמה מהתמימים שלמדו בליובאוויטש. במהלך ההתועדות סיפר ר' שלמה-חיים קסלמן ז"ל, שכאשר הוא למד בליובאוויטש, השתתף פעם בהתועדות של כ"ק אדמו"ר הרי"צ (שהיה אז 'מנהל פועל' של ישיבת 'תומכי תמימים') עם קבוצה מהמבוגרים ויחיד הסגולה שבין התמימים. באותה התועדות אמר הרי"צ לתמימים: תמימים! מה חסר לכם? הרי אתם לומדים כראוי הן נגלה והן חסידות, וגם מצד ה'עבודה' – הכל אצלכם כראוי. אלא מה חסר לכם? – ה"לבוש" של אביו ואמו (כמבואר בתניא סוף פרק ב'), ובכך, דעו לכם שאבי (כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע) נותן לכם גם את ה"לבוש הזה, וממילא לא חסר לכם כלום!

וכשר' שלמה-חיים ז"ל סיים את הדברים, יצאנו בריקוד של שמחה.

מבט אחד של הרבי

ועוד סיפר המשפיע הרה"ח ר' פרץ מוצ'קין ז"ל: בשנים הראשונות לאחר פרוץ המהפכה הקומוניסטית, היה בלנינגרד – כיום פטרבורג – יהודי שהיה יוצא וזכא בין החסידים, אך לא התנהג בפועל בדרכי החסידים והתרחק יותר ויותר עד שסר מדרך התורה והמצוות.

מאחר שהוא המשיך להתהלך בין החסידים, היה שומע פעמים רבות שהחסידים משוחחים אודות הרבי הרי"צ. יום אחד הוא שמע שהרבי הגיע ללנינגרד. מאחר שהעריץ את הרבי, הלך האיש לראות את הרבי וגם נכנס אליו ל"יחידות". בהיותו ב"יחידות", הרבי לא אמר לו מאומה, ורק נעץ בו מבט חודר. מיד לאחר שהאיש יצא מהיחידות, הוא היה שרוי בהתעוררות עצומה ותיקף ומיד הלך והכשיר את המטבח בביתו, וחזר להיות שומר תורה ומצוות.

הם מוכרחים - אני רוצה

סיפר הרה"ח ר' יצחק-מענדל שיחי' ליס: בתקופה שהיה כ"ק אדמו"ר הרי"צ באוטבוצק, היה הרה"ח ר' יהודה-לייב רסקין הי"ד משמש אותו. פעם הגיש לרבי כוס תה, וכאשר נכנס אל הרבי שוב לאחר זמן מה, ראה שהכוס עדיין מלאה. הוא הכין אפוא כוס תה נוספת והכניס אותה לחדרו של הרבי. כעבור זמן-מה נכנס שוב אל הרבי, והתפלל לגלות שגם את הכוס הזו הרבי לא שתה. כעת כבר לא היה מסוגל להתאפק ושאל את הרבי מדוע הוא אינו שותה את התה, ענו לו הרבי: "הרי ישנו עניין של אתכפיא".

אזר החסיד אומץ ואמר לרבי: "הרי כבר נעשה חכם ומלך!" [בתניא פרק ט"ו כתוב "שהצדיק נקרא עבד ה' כמו שם חכם או מלך שכבר נעשה כו", ולכן הוא אינו זקוק ל'אתכפיא']. ענה לו הרבי: "אלע מוזן, און איך ווילן" [הכול מוכרחים (לעשות 'אתכפיא'), ואני רוצה"].

פרשת חוקת

והיתה לעדת בני-ישראל למשמרת (יט,ט)

אדם שעוסק ב"עשיית הפרה", דהיינו בטהרת הזולת ובקירובו לאבינו שבשמים, זקוק ל"משמרת", המזכירה לו שאסור לו לשכוח את עצמו, שכן גם הוא עלול ח"ו להיטמא ולהודק ל"אפר פרה".

(לקוטי-שיחות כרך ד עמ' 1060)

זאת התורה אדם (יט,יד)

"אדם" – א' דם.

"זאת התורה אדם" – התורה נמשלה לדם. כשם שהדם הוא חיות האיברים, כך התורה, המלמדת את פירוש המצוות ופרטי הלכותיהן, מכניסה חיות בקיום המצוות.

(לקוטי-תורה במדבר עמ' יג)

* * *

התורה ערוכה בצירוף של גוף האדם – רמ"ח מצוות-עשה שבה הן כנגד רמ"ח איברים, ושס"ה מצוות לא-תעשה – כנגד שס"ה גידים.

(לקוטי-תורה דברים עמ' עה)

זאת התורה אדם כי ימות באוהל (יט,יד)

מניין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר: זאת התורה אדם כי ימות באוהל (היכן מצוייה באדם שימות באוהלי תורה, רש"י) (ברכות סג)

בן תורה צריך "להמית" את כל תענוגי העולם ולהתנור מהם, שכן גם דברים קלי הערך בתענוגי העולם מונעים את המסירה ונתינת באוהלה של תורה.

(היוס"ו עמ' סז)

ותמת שם מרים (כ,א)

למה נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה? לומר לך: מה קרבנות מכפרין, אף מיתת צדיקים מכפרת (רש"י)

מדוע נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה ולא לפרשת חטאת?

אלא: החטאת אינה מכפרת אלא על שגגות, שסיבתן היא התגברות הנפש הבהמית, ששורשה מקליפת נוגה, אך אין היא מכפרת על הזדונות, שהן משלוש קליפות הטמאות לגמרי. ואילו פרה אדומה מטהרת טומאת מת, שהיא אבי אבות הטומאה, הקשורה לשלוש קליפות הטמאות; וכמו כן בעת פטירת הצדיק מאיר חסד ה' לכפר על עוון הדור, לרבות הזדונות.

(תניא אגרת-הקודש סימן כח)

שהמותניים יפעלו עבודתם, יש צורך בחגורה, והחגורה היא – "עוז" (כלשון הכתוב⁴⁵ "חגרה בעוז מותניה"), ומהו "עוז"? – מסירת נפש, ומהי מסירת נפש? – "כך ולא אחרת" ("אזוי און ניט אנדערש").

צריך ליקח מרגעים אלו תוספת כוח – מכוחות הגלויים

הפנימיים והנעלמים ועד להדיוליים הנעצמיים – על כל

השנה כולה, שתהיה שנת גאולה מדיציר-הרע

והוסיף לבאר העניין ד"חגרה בעוז מותניה" בכמה ביאורים.

(וסיים כ"ק ארמו"ר:) וזו היתה ההתחלה למסור לכ"ק מו"ח ארמו"ר את העבודה בעסקנות הכלל בעניינים גשמיים ועניינים רוחניים!

באומרו, ששיטתו, שיטת חב"ד, היא – שכל אחד צריך להתייגע בעצמו, אף-על-פי שמקבל על זה נתינת כוח, עזר וסיוע שיש בו ממש, מבחינת הראש ומוחין, שזהו נשיא הדור. ומה מוכן גם שכשם שמבואר בתניא⁵² "מה שכתוב בגמרא⁵³ על הפסוק⁵⁴ ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוקיך, אטו יראה מילתא זוטרתא היא, אין, לגבי משה מילתא זוטרתא היא", ואף-על-פי-כן "שואל מעמך כתיב", כיוון ש"כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחינת משה רבינו עליו השלום", "שמץ מנהו"⁵⁵, ניצוץ והתפשטות ממש רבינו – על-דרך זה הוא ככל נשיא שבכל דור, שלכן קובע הוא צורת ונוסח העבודה הנדרשת בהתקופה והדור שלו.

זו. האמור לעיל הוא לכאורה סיפור בנוגע למינוי שקיבל נשיא אחד ממשנהו. אבל, כיוון שאין עניין בעולם שהוא לבטלה⁴⁶, הרי מוכן בפשיטות, שכאשר הנשיא מספר סיפור, אין זה סתם כדי שישמעו סיפור נאה, אלא הדבר נוגע לאלו שמספרים להם זאת⁴⁷.

והעניין בזה:

הן אמת שעניין העבודה מתחיל מהנשיא, שהוא בבחינת הראש ומוחין של כל הדור⁴⁸, אבל אף-על-פי-כן, כללות עבודת בני-ישראל היא באופן שעיקרה הן המצוות שבגופו, שכל אחד צריך להתייגע בזה.

ובפרט לפי שיטת חסידות חב"ד – כידוע⁴⁹ שרבינו הזקן אמר שביכולתו לוותר על שאר

(ח' בפתח), היינו, שהצדיק, ביגיעתו בלימוד פנימיות התורה ובעבודת התפילה "עד מיצוי הנפש" (כלשון הספרי⁵¹), יחיה את כל המתקשרים אליו – באומרו, ששיטתו, שיטת חב"ד, היא – שכל אחד צריך להתייגע בעצמו, אף-על-פי שמקבל על זה נתינת כוח, עזר וסיוע שיש בו ממש, מבחינת הראש ומוחין, שזהו נשיא הדור. ומה מוכן גם שכשם שמבואר בתניא⁵² "מה שכתוב בגמרא⁵³ על הפסוק⁵⁴ ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוקיך, אטו יראה מילתא זוטרתא היא, אין, לגבי משה מילתא זוטרתא היא", ואף-על-פי-כן "שואל מעמך כתיב", כיוון ש"כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחינת משה רבינו עליו השלום", "שמץ מנהו"⁵⁵, ניצוץ והתפשטות ממש רבינו – על-דרך זה הוא ככל נשיא שבכל דור, שלכן קובע הוא צורת ונוסח העבודה הנדרשת בהתקופה והדור שלו.

ולכן: כדי שכל אחד יידע מה שצריך לפעול, בעזר וסיוע נשיא הדור, בעל השמחה – צריך

45 משלי לא, יז.
46 שבת עז, ב.
47 ראה גם תו"מ חכ"א עמ' 260. וש"נ.
48 תניא פ"ב.
49 ראה – ער"ז – לקו"ד ח"א קמא, ב. ועוד.
50 חבקוק ב, ד.
51 ואתחנן ו, ה.
52 רפמ"ב.
53 ברכות לג, ב. וש"נ.
54 עקב י, יב.
55 תניא פמ"ד (סג, א).

נשיא הדור לספר לו כיצד נקבעה עבודתו מעת התחלת נשיאותו (עד כמה ששייך עניין הנשיאות בחיי הנשיא שלפניו⁵⁶), כדי שיהיה אצלו מעין זה, "שמץ מנהו", בבחינת זעיר אנפין.

ד. והוה מה שנמסר לנו אודות כללות העבודה: התחלת העבודה בדורנו זה צריכה להתחיל מה"מותניים".

כלומר: אין לקבוע סדר שלכל לראש צריכים להבין את העניינים על-פי שכל – שכל דקדושה, כמובן, אבל אי-אפשר שהמותניים והרגלים יהיו רצים בשמחה גדולה לעשות עניינים אלו, כיוון שעדיין אין אצלו עניין הראש והמוחין, ההבנה וההשגה שבעניין, ועדיין אין לו ההרגש במידות שבלב.

על כך ביארו לנו, שבעקבתא דמשיחא, הנה גם התחלת העבודה היא בבחינת "עקביים" – ה"עקביים" של כללות הגוף שהם ה"מותניים" (שהרי ה"שוקין הם כבר "לבר מגופא"⁵⁷), ורק לאחר כן יכולים להגיע גם לעניין השכל ומידות שבלב.

ה. אמנם, יכולים לטעון: העבודה בבחינת "מותניים" – להיות רק המבצע ומביא לידי פועל ("מערניט ווי אן אויספירער") כל מה שמצויים עליו, ולעשות זאת בשמחה ובטוב לבב, ובכל הכוחות שלו, לא רק בכוח הרצון, אלא גם בכוח התענוג – עבודה גדולה היא! והמענה על זה – שחוזק המותניים הוא "בעווי" ("חגרה בעווי מותניה"), לא על-ידי הבנה והפברה לעצמו שצריך לעסוק בעבודת המותניים, אלא על-ידי תוקף: לא נוגע לו שום דבר; הוא מוכרח ליישם ("דורכזעצן") זאת! וממשיכים לבאר: מהו עניין העווי? –

מסירות-נפש.

ואין הכוונה שיהיו דווקא גזירות ח"ו ויצטרכו למסירות-נפש בפשוטו, אלא מספיק "מסירות נפש" בעניינו – מסירת הרצון⁵⁸, אבל, מסירת הרצון צריכה להיות בשלימות, וזהו שמסיים: מהי מסירות-נפש? – "כך ולא אחרת" ("אזוי און ניט אנדערש").

וכל זה נדרש ממנו עוד לפני ההבנה וההשגה בראש ומוחין, ולפני ההרגש שבלב.

י. ועדיין נשאלת השאלה: כיצד יכולים להגיע לעבודה זו? – הרי יהודי הוא שבלי ועל-אחת-כמה-וכמה מצד זה שלכל אחד מישראל יש חלק בתורה, שהיא "הכמתכם ובינתכם"⁵⁹; ולפתע דורשים ממנו מסירת הרצון, עוז ותוקף, "אזוי און ניט אנדערש"!!

הנה על זה מספרים לנו הסיפור – שהוא עניין של גילוי בדיבור – אודות הכוח שניתן להנשיא וראש הדור, שממנו נמשך כוח זה לכל המקושרים והשייכים אליו, ואפילו אלו שבאים במגע עם אלו שרק שייכים אליו,

ובדוגמת הדין ד"גדי שצלאו בחלב... אסור לאכול אפילו מראש אוזנו (שאינן שם חלב) שכיוון שהוא שמן מפעפע בכלו⁶⁰. וכן הוא גם בעניין ה"שמן" בעבודה, דקאי על פנימיות התורה, ועניינים שהם למעלה מן השכל, שמפעפע בכל דבר, אפילו כאשר הנגיעה בשמן היא בקצה העניין בלבד, שלכן מספיק גם המגע עם המקושרים או אפילו השייכים בלבד –

שלכן יש לכל אחד היכולת והכוח לעבוד עבודתו בשלימות באופן ד"חגרה בעווי מותניה", מתוך עמידה איתנה "כך ולא אחרת", ובמילא, יוכל למסור רצונו בשלימות, ועל-ידי זה יחגור את המותניים, כך, שבנוגע למעשה

הרמב"ם, לחדש בתורת החסידות וכו', וכאן נדרש הוא לפעול על יהודי להניח תפילין, שזו מלאכה קלה (מלאכת נשים) – שהרי בכל יום מעת הבר-מצווה הוא מניח בעצמו תפילין, עד שהרגל זה נעשה בחינת הרגל נעשה טבע (תניא ספ"ד), ועל-דרך זה בעניין "ואהבת לרעך כמוך" מובן בפשטות, הרי אם הוא רק יודע מעניין זה יילך ויפעל על יהודי שני להניח תפילין... על-כך ייאמר לו למרות שהדבר אינו כפי רגילותך, עליך לעשות זאת, שהוא עניין העבודה ד"פנחס" – עניין ה"נעשה", באופן שהוא מתמסר לגמרי עבור יהודי שני.

מבצע תפילין בצבא

ויהי רצון אשר תמיד כל הימים יצלל אפטריות שלו ויכולתו בענייני אהבת ישראל, ובפרט בעניין מצוות תפילין, אשר בשים לב לתפקידו החשוב והאחראי בוודאי לא נצרך אריכות בשטח מצוות המעשיות בכלל ובסגולת מצוות תפילין במיוחד, כמבואר בכמה וכמה מקומות בתורתנו תורת חיים ויעשה זה מתוך שמחה וטוב לבב, והשם-יתברך יצליחו.

– כך כתב הרבי ל"מר אבשלום שי' לנגר, קצין דת" (אגרות-קודש כרך כו עמ' תסא) שסייע לקבוצת חסידים, בראשות האברך ר' טוביה פלס, שנסעה בשליחות הרבי לבקור את חיילי צה"ל בחורש מנחם-אב תשל"ל. (את השליחות הטיל הרבי על ר' טוביה שיח' פלס במהלך התוועדות שבת-חזון תשל"ל).

באותו נושא שיגר הרבי באותם ימים איגרת – כ"ה במנחם-אב תשל"ל (שם עמ' תנד-תנט) – "לכבוד אלוף רהבעם זאבי שי', מפקד פיקוד מרכז". כפי הנראה מפני המאבק שבו החל הרבי כנגד גזירת "מיהו יהודי" החליטו גורמים ממשלתיים להערים קשיים בביקורים בצה"ל ועל-כך כתב הרבי בהרחבה למר זאבי.

(התוועדות' תשמ"ג, כרך ג, עמ' 1553) דיבר הרבי, שכאשר נמצאים בחג השבועות, וישנו ה"שטורעם" דכללות העניין דנתינת התורה – אומרים לו ליהודי ש"המעשה הוא העיקר", ולכן מחר בבוקר עליו להשתדל לפעול על יהודי להניח תפילין בפועל ממש, וכיוצא-בזה בנוגע לשאר מצוות מעשיות.

ובאשר לטענתו – המשיך הרבי – הן אמת ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין", אבל לשם מה עליו "לדרת" ולעסוק במבצע תפילין כפי שהוא בעולם המעשה, מוטב שיעסוק בעניין הרוחני שבתפילין – לדבר עם היהודי אודות שיעבור המוח והלב, וכיוצא בזה?

הנה על זה אומרים לו – שהתנאי לקבלת התורה הוא: הקדמת נעשה לנשמע, היינו, הדגשת עניין המעשה דווקא, כני"ל.

בהמשך הוסיף הרבי והבהיר ש"ההתעסקות לפעול על יהודי לקיים מצוות מעשיות היא (לא בתור אמצעי להשגת מטרה נעלית יותר, כי אם) תכלית לעצמה, מכיוון שישנה הרגשה מיוחדת בעניין המעשה, ואדרבה: ישנו עילוי בעניין המעשה לגבי עניין הלימוד, שלכן לעתיד-לבוז יהיה "מעשה גדול".

הוראה מפנחס - הדגשת ה"מעשה"

הוראה דומה הפיק הרבי בהתוועדות שבת-קודש פרשת פנחס תשל"ז (שיחות-קודש תשל"ז, כרך ב, עמ' 279):

כללות ההוראה מ"פנחס" שדרושה ההדגשה על עניין ה"נעשה" ועליו לפעול בכך באופן שהוא מוסר את עצמו לגמרי, לטובת יהודי שני, והוא פועל אצלו את עניין ה"נעשה" – שיניח תפילין וכו"ב. ולמרות שהוא לא רגיל בזה, וטענתו היא שזו "מלאכת נשים לאנשים" שכן עניינו הוא ליישב קושיה על דברי

56) ראה גם שיחת י"ב תמוז ה'תשי"ז ס"ז (ת"מ ח"כ ס"ע 112).
57) ראה תקן"ז בהקדמה (ז,א).
58) ראה ת"א"א מקץ לו,ב. לקר"ת שלח מח, סע"ד. ובכ"מ.
59) ואתחנן ד,ו.
60) חולין צו, סע"ב ואילך (ובפרש"י). שו"ע י"ד סק"ה ס"ה.
61) ראה קונטרס עניינה של תורת החסידות ס"ו.

מצילה מעונש ח"ו

דברים מרתקים נשמעו מפי הרבי בשבת-קודש פרשת וישב תשמ"ג ('התוועדות' תשמ"ג, כרך ב, עמ' 691-692):

רואים בפועל ובמוחש שכאשר פוגשים יהודי שהיה עד עתה רחוק מענייני תורה ומצוותיה, ומדברים עמו באותיות שתוכנן נלקח מתורת החסידות אזי פועלים עליו להתקרב לענייני תורה ומצוותיה וכפי שנוכחו בפועל שהצליחו לפעול עליהם, ובתוך משך זמן קצר – נשתנה לגמרי אורח חייהם ונעשו יהודים שומרי תורה ומצוות, וחזורים ברוח החסידות. כלומר, כשחסידי למד חסידות והדברים נקלטו היטב בהבנתו והשגתו – אזי ביכולתו למצוא אותיות מתאימות כיצד לבאר את הדברים באופן שיוכל להבינם, אבל תוכן הדברים הוא – תורת החסידות.

כדוגמה לכך הביא הרבי את מצוות תפילין (ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין") וביאור החסידות שהנחת תפילין פועלת למעלה המשכת מוחין במידות (ז"א), ו'הורדת' העניין ליהודי שלמד ב'פאבליק-סקול', שהקב"ה ברא את האדם בצלמו וכדמותו, וכל אחד מבין בפשטות שאין הכוונה בזה לבשר וגידים ועצמות כו', כי אם לתכונות הנפש, שכל ומידות כו'.

ועל זה אומרים לו: כאשר הוא לוקח תפילין העשויים מדבר גשמי, ומניחם על היד כנגד הלב ועל הראש כנגד המוח, וקושרם ברצועות כו', היינו, שהוא משעבד את המוח ואת הלב (שכלו ומידותיו) שיהא בכיוון הרצוי – הרי הוא פועל דוגמת עניין זה אצל הקב"ה:

רצון ה' שהעולם יתנהג באופן המתאים – "לשבת יצרה", ולכן, כאשר אין הנהגת העולם מתאימה לרצון זה, הנה תמורת השכל והרגש דהקביה (מוחין ומידות) שדורשים עניין של עונש ח"ו, הנה עלידי העניין דהנחת תפילין פועלים למעלה שיעבוד הלב והמוח כביכול, היינו, שיכבשו רחמ"ך את כעסך.

המעשה הוא העיקר

ביום ב' דהג השבועות תשמ"ג

בתחילת דבריו ציין הרבי שהאיש שהולך להניח תפילין עם הזולת עושה זאת שלא לשמה – הוא הולך להניח תפילין עם יהודי שני כדי לזכות בכבוד, שיקראו לו בתואר "טאנקיסט" והוא יקבל כסף (=דולרים מהרבי) לחלקם לציבור, וכיוצא בזה.

הבחינה של כל דבר, קבע הרבי, היא אם טענה זו (שהוא פועל בכך באופן ד"שלא לשמה") מבלבלת אותו עד כדי כך שהיא תפגע במעשה בפועל, ותמנע ממנו ללכת להניח תפילין עם יהודי שני.

ובאמת עליו לרעת – שהנחת תפילין שלו עם הזולת איננה מצד מה שהוא חושב, שהוא רוצה לזכות בתואר "טאנקיסט" – אלא משום שבפנימיות (על-פי פסק-דינו של הרמב"ם – הלכות גירושין סוף פרק ב) רצונו להניח תפילין עם יהודי נוסף.

המוח והלב ומשל השעון

יהודי איש עסקים, שעסק במכירת שעונים, ביקש את ברכת הרבי למנוחת-הנפש ופרנסה בהרחבה. הרבי משיב לו (איגרת מ"א בשבט תשט"ז – אגרות-קודש כרך יב עמ' רי"ד). שעליו להכין 'כלים' לקבלת הברכות. בדיקת התפילין שתהיינה כשרות כדין. הנחתם מדי יום ביומו (כשלפני כן ישלשל כמה מטבעות לצדקה ולאחר-מכן יאמר לפחות פרק תהילים אחד).

בהמשך מסביר הרבי כי הנחת תפילין משפיעה על המוח ועל הלב: לכאורה, איזה קשר יש בין הפרשיות והבתים של התפילין לרגש האדם ושכלו? ויש להסביר זאת על-פי משל. גלגלי השעון מניעים זה את זה, עד לגלגל שאליו מחוברים המחוגים, המראים את השעה ואת הדקה; ואדם נעזר בשעון זה כדי לתכנן את סדר-יומו. אנו רואים אפוא, שאף שהקפיץ המניע את הגלגל הראשון אינו קשור כלל לאדם, הוא משפיע על תכנון סדר-היום שלו.

ופועל יהיו אצלו כל העניינים בשלימות.

וכיוון שעניין המעשה (מעשה המצוות) בכוחו לברר ולזכך את הגוף, עד להראש ומוחין,

– על-דרך המבואר בתורה-אור⁶² שעל-ידי מצוות הצדקה [שזהו עניין של מעשה ופועל, ובקומת העבודה הרי זה נקרא בשם "רגל" ו"מותניים"⁶³] "נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה" –

הרי על-ידי זה יהיה אצלו גם הרגש הלב, וגם הבנה והשגה במוחין, כך, שיהיו אצלו לא רק נהי"ם, אלא גם חג"ת וגם חב"ד בשלימות. וכאשר יהיה כן אצל כל ישראל, שיהיו כל האברים בשלימות – אזי ימשיכו "באתר שלים"⁶⁴ את שלימות הגאולה, על-ידי משיח צדקנו, במהרה ממש.

(קטעים מהתוועדות יום ב' פרשת בלק, י"ב בתמוז ה'תשח"י; 'תורת-מנחם – התוועדות' ה'תשח"י חלק שלישי (כג עמ' 134-142 – בלתי מוגה)

(64 ראה זח"ג צ.ב.)

(62 בראשית א.ב.
(63 ראה גם תניא אנה"ק סוס"ה. סוס"ט.)

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" ישירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

גאולת י"ב תמוז - האחרונה בזמן הגלות

ריקוד של חסיד, "אין עוד מלבדו"

בשעה שהגיעה בשורת הגאולה בי"ב תמוז, היה חסיד ששר ניגון ברוסית שתוכנו היה "אין עוד מלבדו" ("ניעט ניעט ניקאווא קראמע יעווא אדנאווא"), וזה נתפרסם...
יש לומר הביאור בזה:

כל גלות משתלשל מה"גלות" (העלם) הראשון – וזהו כללות העניין דבריאת העולם, שנברא על-ידי ריבוי השתלשלות מדרגה לדרגה וריבוי צמצומים והעלמות כו', עד שנברא עולם מלשון העלם והסתר, ועד יתירה מזה – עולם הזה הגשמי ה"מלא קליפות וסטר אחרא", ו"כל מעשה עולם הזה קשים ורעים והרשעים גוברים בו", אשר בהם נמצא האור האלוקי בגלות...
וגאולה פירושה, שבהעולם [ובפרטיות – בגוף ונפש החיונית] מתגלה האמת, שמציאותו האמיתית הוא רק כלי להאור אלוקי [ולהגשמה] שמחיה אותו, כך שבכל פרט ופרט מהבריאה ניכר "אמיתת המצאו".

וזהו התוכן ד"אין עוד מלבדו", שאין שום מציאות בעולם ("אין עוד") "מלבדו", זאת אומרת שמציאות העולם נרגש איך שכל מציאותו היא "לא נמצאו אלא מ(אמיתת המצאו)", שמציאות העולם גופא היא אלוקות – כפי שיתגלה בשלימות לעתיד לבוא.
יש לומר, שמכיוון שכל העולם נברא בשביל ישראל, מובן שעל-ידי זה שהגאולה די"ב-י"ג תמוז גילתה את האמת בכל ישראל (ובכל הדרגות שבישראל), ההתקשרות העצמית דעצם של יהודי עם העצם דהקב"ה ("אמיתת המצאו") – על-ידי זה ניתן הכוח לגאול את כל העולם כולו, שיתגלה שם אמיתת מציאותו – "אמיתת המצאו".

ובפשטות – שעל-ידי הגאולה נעשה "נודע גלוי לעין כול" שהעבודה בהרבצת תורה וחיוזוק הדת "מותרת היא על-פי חוקי המדינה", שגם העולם מכיר את האמת דאלוקות ותורה. ועל-דרך זה גם לאחרי הגאולה – נפתחה דרך חדשה בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה בכל קצווי תבל, כולל גם הפצת שבע מצוות בני נח, כהכנה להגאולה האמיתית והשלימה, שאז יהיה שלימות הגילוי בעולם ד"אין עוד מלבדו".

יש לומר הטעם לכך שגאולת י"ב תמוז הוא דווקא באופן כזה, כי המאסר והגאולה הוא בדור האחרון של הגלות (כמובן מהסימנים המובאים בגמרא, וכפי שהעיד בעל הגאולה כמה וכמה פעמים), שאז צריכים רק לסיים את השיריים האחרונים של העבודה, ואין המצווה נקראת אלא על שם גומרה – לכן הגאולה (האחרונה) בזמן הגלות (על הרבצת התורה וחיוזוק הדת) היא גאולה לכל ישראל ובכל פרטיהם, והיא גם נותנת את הכוח לסיים את העבודה בעולם, ולגלות שם איך ש"אין עוד מלבדו", כפי שיהיה בגלוי לעתיד לבוא, שאז יראו איך שכל העולם כולו הוא דירה לו יתברך בתחתונים, שבדירה נמצא עצמות הדר בה בגלוי.

ונוסף לזה: הגאולה היא העניין האחרון ביפוצו מעיינותיך חוצה, שעל-ידי זה אתי מר דא מלכא משיחא.

(מהתועדות שבת-קודש פרשת חוקת היתשמי"ח – 'התועדויות' תשמ"ח, כרך ג, עמ' 562-563)

"לכל לראש - מבצע תפילין"

"זיכתי שדברי התעוררות שלי בזה מתקבלים בין כמה חוגים", כתב הרבי לגבי 'מבצע תפילין' □ "כאשר הוא יילך לפעול עם יהודי שני להניח תפילין לשמה, משום שכן ציווה ה', יפעלו הדברים סוף-סוף גם עליו" □ באשר לטענתו, לשם מה עליו "לרדת" ולעסוק במבצע תפילין כפי שהוא בעולם המעשה – הנה על זה אומרים לו שהתנאי לקבלת התורה הוא הקדמת נעשה לנשמע

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

"מה שנוגע לי הוא עניין הפצת היהדות, ולכל לראש מבצע תפילין, שזיכתי שדברי התעוררות שלי בזה מתקבלים בין כמה חוגים, וכיוון שהתקיפו אותי בעתון [= "הארץ"] וכו', הרי יש כאלה שבאים למסקנה מזה שאין להניח תפילין, הסי-ושלום, שהרי יוזם הפעולה נכתב עליו ככה וככה בעיתון פלוני ועודנו עומד ומדבר ומעודד שיניחו תפילין" – כך מתבטא הרבי בגילוי-לב באיגרת מג' בתמוז תש"ל (אגרות-קודש כרך כו עמ' תכ) אל מר אליעזר לבנה (ממייסדי התנועה למען ארץ ישראל השלמה) בנושא התיישבות היהודית בחברון.
בסיים המכתב כותב הרבי:

התקווה שבה לא תזיק ההתקפה כיוון שאין כל הקשר שכלי ושייכות בין שני העניינים [שאפילו באם היתה ההתקפה צודקת על מאה אחוז, מהי השייכות לקיום מצוות תפילין הכתובה בתורתנו, תורת חיים ותורת אמת, בארבע מקומות בתורה שכתב וברבינו מקומות בתורה שבעל-פה וכי...]

זיכוי הזולת ללא עיכובים

בהתועדות שבת-קודש פרשת לך-לך תשמ"א (שיחות-קודש תשמ"א, כרך א, עמ'

הרבי פירט עוד את הבעיה והשיב עליה:
כלומר: הוא עצמו מניח תפילין לעת-עתה באופן ש"לא לשמה", מצד ה"לב כסיל" שהוא "לשמאלו", מה-שאינן ה"לב חכם" הוא "לימינו", שכן הוא קשור ב"מימינו אש דת למי", תורה-ומצוות;

כאשר הוא יילך לפעול עם יהודי שני להניח תפילין לשמה, משום שכן ציווה ה', יפעלו הדברים סוף-סוף גם עליו – הפועל עם הזולת – שזה יבטל את "לב כסיל לשמאלו", ותתגלה המציאות האמיתית, ה"לב חכם לימינו".

ובינתיים, צריך הוא תיכף ומיד ללכת להניח תפילין עם הזולת, משום שהלה מחוייב להניח תפילין, ואינו צריך להמתין עד שהוא "יתארגן עם עצמו" ("יער וועט זיך אויסטשוכען..."). ואם לא יזדרז מיד להשפיע עליו להניח תפילין, אי-אפשר לדעת אם הוא ימצא אותו בכלל אחר-כך!